

ניסן

השוֹאָה שְׁנַתְחוֹלְלָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל בְּזִמְנֵי הָאֲחֵרִים, בְּהֵכָרְעוֹ לְטֹבַח מִלִּיּוֹנִים יְהוּדִים בְּאִירוּפָּה, הוֹכִיחָה מִחֲדָשׁ בְּעֵלִיל אֶת הַהֲכָרָח בְּפִתְרוֹן בְּעֵיַת הָעַם הַיְהוּדִי מִחֲסֵר הַמּוֹלְדֵת וְהַעֲצָמָאוֹת עַל-יְדֵי חֲדוּשׁ הַמְּדִינָה הַיְהוּדִית בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר תִּפְתַּח לְרוּחָה אֶת שְׁעָרֵי הַמּוֹלְדֵת לְכָל יְהוּדֵי וְתַעֲנִיק לָעַם הַיְהוּדִי מַעֲמַד שֶׁל אִמָּה שְׁוֹת-זְכוּיּוֹת בְּתוֹךְ מִשְׁפַּחַת הָעַמִּים.

שְׂאֵרֵיט הַפְּלִיטָה שְׁנִצְלָה מֵהַטֹּבַח הַנֶּאֱצִי הָאֵים בְּאִירוּפָּה וַיְהוּדֵי אֶרְצוֹת אַחֲרוֹת לֹא חָדְלוּ לְהַעֲפִיל לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, עַל אֶף כָּל קִשִּׁי, מְנִיעָה וְסַכְנָה, וְלֹא פָּסְקוּ לְתַבֵּעַ אֶת זְכוּתָם לְחַיֵּי כְבוֹד, חֲרוֹת וְעֵמֶל-יִשְׂרָאֵל בְּמוֹלְדֵת עַמִּים.

בערב חג הפסח תש"ג (1943) פרץ מרד גטו ורשה. בשנת 1951 קבעה הכנסת את יום כז בניסן (יום בו המרד היה בעיצומו) כיום הזיכרון הממלכתי לשואה וגבורה.

מה נאוו עלי

ר' שמעון ב"ר נסים, לחן: בבלי

מה נאוו עלי ההרים רגלי
מבשר שלום בבנין עירך
קול צופיר ישאו קול רנה
התנערי מתוך מגנה
עין בעין תראי שכינה
ושבו בניך לגבולך
לשבויים דרור בשיר ומזמור
אל בית הר המור יהי שבילך
סלו סלו את המסלה
פצחו רננה ותהלה
יבא מבשר בלשוננו מלה
קומי עורי כי בא אורך
צאי מבבל קרית עובדי כל
כנור ונבל אז יהי שירך
שוש ויששו כל אבלי ציון

לבא לחסות בצל העליון
בנה אבנה לך נה אפריון
אכין כסא לדוד מלכך
שאי עיניך וראי בניך
באו אליך לאור באורך
תחת חשך אשים לך אורה
אז מציון מצא התורה
הנה גדול הוא אים ונורא
ביום שימי כתר לראשך
עד מתי כלה יפה ומעלה
לךר בעולה כדל והלך
עורי עורי עדת ישראל
אחיש אשלח ינון וגואל
וגם אקים לך חומת אריאל
זכר אזכר חסד נעורך

מנהגי ברכת האילנות

- א. החל מראש חודש ניסן ובמהלך החודש כולו מברכים את ברכת האילנות. נוהגים לברך את הברכה פעם אחת בשנה בעת ראייתם של עצי פרי מלבליים. ניתן לברך את הברכה גם בשבת ובחג הפסח.
- ב. ניתן לברך את הברכה הן ביחיד והן במניין.
- ג. נוסח הברכה: "בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא חָסַר בְּעוֹלָמוֹ כְּלוּם, וּבָרָא בוֹ בְּרִיּוֹת טוֹבוֹת וְאֵילָנוֹת טוֹבוֹת, לְהַנּוֹת בָּהֶם בְּנֵי אָדָם".
- ד. יש הנוהגים להוסיף לברכה את מזמור תהילים קכו: "בשׁוּב יי אֵת שִׁיבַת צִיּוֹן הֵייוֹנוּ כְּחֹלְמִים". נוסח למעמד "ברכת האילנות" ניתן למצוא באתר התנועה.

שבת פרשת "ויקרא" - ראש חודש ניסן, ושבת "החודש" - א' ניסן 17.3

- ה. שבת "החודש" היא הרביעית והאחרונה מבין שבתות ארבע הפרשיות. בשבת זו, החלה השנה בראש חודש ניסן עצמו, מציינים את תחילתו של חודש האביב וחודש היציאה ממצרים שהיה בתקופת המקרא ראש וראשון לחודשי השנה.
- ו. כבכל ראש חודש מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא" בברכת "עבודה" שבתפילות העמידה, ובברכת "בונה ירושלים", בברכת המזון. כן מוסיפים בברכת המזון את הבקשה: "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". המברכים ברכת המזון בקצרה יכולים להוסיף אף הם את הבקשה, טרם חתימת הברכה.
- ז. בתפילת העמידה בבוקר שבת אומרים את ברכת "אתה יצרת ... מקדש השבת ישראל וראשי חודשים" במקום ברכת "ישמח משה ... מקדש השבת".
- ח. בשחרית, לאחר תפילת עמידה, אומרים הלל בדילוג, על ברכותיו.
- ט. מוציאים שלושה ספרי תורה. בספר הראשון עולים ששה לקריאה בפרשת "ויקרא". בספר השני קוראים בעניין ראש החודש: מנהג רבות מקהילות התנועה: פרשת "בהעלותך", במדבר י, 8-10. הקריאה המסורתית: פרשת "פנחס", במדבר כח, 1-15. בספר תורה שלישי קוראים את המפטיר המיוחד לשבת "החודש" מתוך פרשת "בא", שמות יב 1-20. מנהג נוסף למפטיר: שמות יב 8-1.

- י. נוהגים לומר חצי קדיש אחרי הקריאה בספר הראשון והקריאה בספר השני. כמו כן ניתן לחתוך בין הקריאה בספרים באמצעות ברכה לרפואת החולים ושירה. קהילות בהן אין שלושה ספרי תורה גוללות את הספר למקום הקריאה המתאים.
- יא. מפטירים ביחזקאל מה, 16-18 בענין ההכנות לחג הפסח במקדש. מנהג נוסף: מה, 25-16.
- יב. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "צו".
- יג. מן הראוי לנצל את שבת החודש על מנת לעודד את חברי הקהילה לתרום לצדקה ולגמול חסדים, לרבות במסגרת מבצע "קמחא דפסחא" של קרן בכבוד.

שבת פרשת צו - שבת הגדול - ח' ניסן 24.3

- א. בשחרית קוראים לשבעה עולים ולמפטיר מתוך פרשת "צו".
- ב. מפטירים בהפטרה מיוחדת לשבת הגדול במלאכי, ג, 4 עד סוף הספר. חוזרים בסוף הקריאה על הפסוק "הנה אנוכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא". על מנת לסיים בסימן נחמה (סימן יתק"ק). השבת נקראת 'שבת הגדול' ולא 'הגדולה' כמתבקש, בגלל פסוק זה.
- ג. מקובל כי הדרשות בשבת זו עוסקות בהלכות החג, צרכי הציבור והדאגה לזולת הנצרך, בדגש על ההתגייסות למבצע "קמחא דפסחא".
- ד. נהוג לחזור בשבת זו על ההגדה של פסח עד לסוף ה"מגיד". מנהג זה הוביל ליצירת הביטוי: "עד כאן בשבת הגדול" המודפס במהדורות רבות של הגדת פסח.
- ה. במנחה קוראים לשלושה עולים מתוך פרשת "שמיני".

ערב פסח - בדיקת החמץ וביעורו - יום ששי, י"ד ניסן 30.3

- א. עם צאת הכוכבים ביום חמישי ובמהלך הלילה בודקים את החמץ לאור הנר ומברכים "...אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ביעור חמץ". לאחר הבדיקה מבטלים את החמץ, בכל שפה המובנת לאומרים. נוסח הביטול בעברית: "כל חמץ ושאר שישנו ברשותי, שלא ראיתיו ולא בערתיו, יתבטל ויהיה כעפר הארץ".
- ב. בבוקר י"ד ניסן ועד חצות היום, שורפים או מפקירים את החמץ (על ידי פירורו ברשות הרבים) ושבים ומבטלים אותו באמירה לעיל. נוהגים להפסיק לאכול חמץ לפנות הצהרים ובמקביל להימנע מאכילת מצות לפני הסדר.

פסח, יום שבת, ט"ו ניסן 31.3

- א. בערב החג מדליקים נרות ומברכים לאחר ההדלקה "להדליק נר של שבת ויום טוב". בנוסף מברכים את ברכת הזמן, ברכת "שהחיינו".
- ב. נוהגים באמירת נוסח מקוצר של קבלת השבת. חלק מקהילות התנועה נוהגות להתחיל במזמור תהילים כט ולשיר ארבעה בתים בלבד מתוך הפיוט לכה דודי (שמור וזכור, לקראת שבת, התעוררי ובואי בשלום). קהילות אחרות נוהגות להתחיל את סדר קבלת השבת ממזמור צ"ב: "מזמור שיר ליום השבת" בלבד.
- ג. מתפללים תפילת עמידה של יום טוב, ומזכירים בה את השבת ואת "חג המצות זמן חירותנו". בתום תפילת העמידה אומרים את פסוקי "ויכולו" ואת ברכת "מגן אבות". בברכת המזון (במסגרת הסדר ובסעודה צהרי השבת) מוסיפים "יעלה ויבוא" ואת הבקשה: "הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב".
- ד. מנהג רבות מן העדות לומר בערב החג הלל שלם בברכה בבית הכנסת.
- ה. בבוקר החג אומרים את ברכת הטל, ונוהגים לאמרה מול ארון פתוח. בסידור "העבודה שבלב" ובמיוחד במחזור "השמחה שבלב" מבחר פיוטי ממסורת הקהילות השונות. לעניין זה מספר מנהגים:
- שילוב ברכת הטל בחזרת שליח הציבור על תפילת העמידה בשחרית, לאחר ברכת אבות ואימהות (מנהג סידור "העבודה שבלב" וקהילות שאינן אומרות את תפילת המוסף).
 - בקהילות האומרות את תפילת המוסף - שילוב ברכת הטל בחזרת שליח הציבור על תפילת העמידה במוסף, לאחר ברכת אבות ואימהות (מנהג קהילות אשכנז).
 - אמירת פיוטי הטל בפני עצמם לאחר השבת התורה להיכל (מנהג קהילות ספרד).
- ו. לאחר סיום העמידה בתפילת שחרית נוהגים לומר הלל שלם בברכותיו.
- ז. מוציאים שני ספרי תורה. מנהג רוב הקהילות להימנע מאמירת י"ג מידות הרחמים בשבת. בספר הראשון מעלים שבעה עולים בפרשת "בא" המתארת את פסח מצרים ופסח דורות. בספר השני מפטירים בעניין החג. המנהג המסורתי: פרשת קורבנות החג בפרשת "פנחס"; מנהג קהילות התנועה: פסוקי החג בפרשת "אמר" בספר ויקרא. ראו בהמשך טבלת הקריאה בימות הפסח על פי מנהג מחזור "השמחה שבלב" והמנהג המסורתי.

ח. יש הנוהגים לומר חצי קדיש בתום הקריאה בספר הראשון וטרם הקריאה בספר השני.

ט. מפטירים ביהושע בסיפור חגיגת הפסח הראשון לאחר הכניסה לארץ (ראו בהמשך בטבלת הקריאה). בברכה לאחר ההפטרה חותמים: "מקדש השבת, ישראל והזמנים".

י. נוהגים לקרוא בשבת פסח את מגילת שיר השירים, והשנה הזו, ביום טוב ראשון שחל בשבת. מנהג חלק מקהילות התנועה לחלק את קריאת מגילת שיר השירים בין יום טוב ראשון של פסח, שבת חול המועד, ושביעי של פסח. מנהג נוסף בקהילות התנועה להסתפק בקריאת הפרק הראשון והאחרון של המגילה או בשירתם של הפסוקים המולחנים של המגילה (חלק מפסוקים אלו מופיע בסדר קבלת השבת בסידור העבודה שבלב ובכן במחזור "השמחה שבלב"). קריאת המגילה נעשית לפני קריאת התורה או לאחר השבת ספרי התורה להיכל.

יא. הנוהגים לומר זכר למוסף יכולים לעשות שימוש בנוסח המופיע בסידור "העבודה שבלב" או בנוסח לרגלים במחזור "השמחה שבלב". מנהג מקצת הקהילות להתפלל תפילת מוסף של יום טוב, בנוסח המופיע במחזור "השמחה שבלב".

יב. בתפילת המנחה קוראים לשלושה בפרשת "שמיני". אין אומרים פסוקי "צדקתך צדק".

יג. במוצאי החג והשבת מבדילים בסדר ההבדלה הרגיל (יין, בשמים, נר והבדלה).

יד. מתחילים לספור את העומר במוצאי החג, וסופרים "יום אחד לעומר" לאחר אמירת הברכה: "אשר קדשנו במצוותיו וציוונו על ספירת העומר". אין ברכים ברכת שהחיינו על התחלת הספירה. יש הנוהגים להקדים את הספירה להבדלה על הכוס, בשל העיקרון של להוסיף מן הקודש על החול.

"ומחה יי דמעה מעל כל פנים" - אבלות בפסח: הפסח מפסיק את אבלות השבעה ואת אבלות השלושים, גם אם האבלים הספיקו לשבת באבלותם במשך זמן קצר בלבד לפני כניסת החג. במידה והאבלים כלל לא נהגו במנהגי האבלות לפני כניסת החג (מכורח או מבחירה) ימנו שבעת ימי האבלות מצאת החג השני. האבלים המעוניינים בכך יכולים להמשיך ולקבל מנחמים גם לאחר יומו הראשון של חג הפסח ובמהלך חול המועד עד השלמת שבעה ימים מיום הקבורה, ואף להודיע על כך ברבים (במודעת האבל או בשמועה). יחד עם זאת במהלך היום הטוב וחול המועד האבלים אינם נוהגים במנהגי האבלות, והם מקיימים את מנהגי החג ומצוותיו (לרבות ההשתתפות בליל הסדר). במידה והחג בטל את אבלות השבעה, האבלים נוהגים מצאת החג השני את מנהגי אבלות השלושים עד ליום השלושים לקבורה. האבלים יכולים לעלות לקבר יקירם בערב החג או לאחר החג (וישנן עדות שנוהגות כלל לא לפקוד את בית הקברות במהלך חודש ניסן אלא רק לאחריו). בכל מקרה, אין נוהגים לפקוד הקבר לצורך אזכרה במהלך ימי חול המועד.

מקצת מנהגי ספירת העומר

- א. נוהגים לספור את העומר ממוצאי יום טוב ראשון של חג הפסח ועד לערב חג השבועות - סה"כ 49 ימים שהם שבעה שבועות.
- ב. סופרים העומר בלילו של כל יום על מנת להזדרז למצוות וכזכר לקצירת העומר והנפתו במקדש שנעשו במוצאי יום טוב ראשון של חג הפסח (כשיטת החכמים במחלוקתם למול הבייתוסים). זמן הספירה מצאת הכוכבים. נוהגים לספור את העומר במהלך תפילת הערבית לפני אמירת "עלינו לשבח". היחיד יכול לספור העומר במהלך הלילה כולו בתוך התפילה או כברכה העומדת בפני עצמה.
- ג. במידה ולא ספרו בלילה, ניתן לספור במהלך היום. המנהג המסורתי הוא שבשעות הבוקר סופרים ללא ברכה.
- ד. המנהג המסורתי הוא שמי שדלג על ספירה באחד מימי העומר ממשיך את הספירה ללא הברכה המקדימה. מנהג קהילות התנועה שלא לעשות כן ובכל מקרה להקדים את הברכה לספירה.

ה. לפני הספירה נוהגים להקדים רשות והזמנה לקיום המצווה (הנני מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה של ספירת העומר...) ואת הברכה: "...וציוונו על ספירת העומר". אין מברכים את ברכת הזמן (שהחיינו) בלילה הראשון של הספירה. לאחר הספירה נוהגים לומר את מזמור תהלים צז וכן תפילה חותמת קצרה.

ו. נוהגים לספור את העומר בעמידה, בתפילה בציבור נוהגים ששליח הציבור מברך וסופר והקהל חוזר על הברכה ועל הספירה.

ז. מימי הגאונים והלאה, נקבעו ברוב קהילות ישראל איסור על נישואין בימי ספירת העומר ומנהגים שונים של אבלות (הימנעות מגילוח ותספורת ואיסור על השמעת מוזיקה כלית). קהילות ספרד נוהגות באיסורים אלו עד יום ל"ג בעומר (כולל יום זה). קהילות אשכנז נוהגות לקיים איסורים אלו עד ערב חג השבועות, תוך הפסקתם למשך יום ל"ג בעומר עצמו. בקהילות הציונות הדתית התגבשו מנהגים שונים סביב הפסקת מנהגי האבלות סביב יום העצמאות.

ח. קהילות היהדות המתקדמת אינן נוהגות במנהגי האבלות של ימי הספירה. על פי החלטות מועצת הרבנים המתקדמים ניתן להשיא זוגות במהלך ימי הספירה. יש הנוהגים להימנע מתספורת או גילוח במהלך ימי הספירה או בחלקים ממנה כזכר למנהג המסורתי.

חול המועד פסח, ימים ראשון - חמישי, ט"ז-כ' ניסן 1-5.4

- א. בתפילות העמידה ובברכת המזון מוסיפים את פסקת "יעלה ויבוא".
- ב. בתפילת שחרית אין מניחים תפילין.
- ג. לאחר תפילת עמידה אומרים הלל בדילוג בברכותיו.
- ד. מוציאים שני ספרי תורה ומעלים ארבעה עולים. בספר הראשון מעלים שלושה וקוראים באחת מפרשיות התורה המזכירות את יציאת מצרים וחג הפסח. בספר השני מעלים את העולה הרביעי וקוראים בעניין החג. מנהג חלק מקהילות התנועה: קריאת הפסוקים העוסקים בחג הפסח מתוך פרשת "אמר". המנהג המסורתי: קורבנות החג בפרשת "פנחס". ראו בהמשך טבלת הקריאות בתורה.
- ה. יש בין קהילות התנועה הנהגות לקרוא בכל ימות חול המועד קריאה זהה בספר הראשון, מתוך פרשת "בא", ובספר השני את המפטיר. מנהג אחר בקהילותינו להעלות ארבעה עולים מדי יום בקריאה הנקראת בספר הראשון בלבד, ולא להוציא כלל שני ספרים, מכיוון שענייני חג הפסח לדורות נזכרים בקריאה זו ממילא.
- ו. לאחר קריאת התורה נוהגים להוסיף זכר למוסף, או להתפלל תפילת מוסף של יום טוב, בנוסחים המופיעים במחזור "השמחה שבלב" ובמוסף התפילה בסוף האוגדן.
- ז. לאחר צאת הכוכבים סופרים את העומר בברכה.

"ומחה יי דמעה מעל כל פנים" - אבלות בחול המועד ובחג השני: קרוביו של אדם שנקבר במהלך חול המועד מתחילים את אבלות השבעה עם צאת החג השני למשך שבעה ימים. יחד עם זאת אם האבלים מעוניינים לקבל פני מנחמים במהלך ימי חול המועד, לאחר הקבורה, הם יכולים לעשות כן, מבלי שהם נוהגים במנהגי האבלות הפומביים במהלך ימי חול המועד. עם צאת החג השני (ובשנת תשע"ח, עם צאת השבת שלאחר החג) מקבלים פני מנחמים עד היום השביעי מהקבורה, ואין הכרח לקבל פני מנחמים עד להשלמת שבעת ימי האבל. ניתן לעלות לקבר ביום השביעי לקבורה או בתום שבעת ימי האבל המתחילים עם צאת החג השני.

שביעי של פסח, יום שישי, כ"א ניסן 6.4

הסיפור המרכזי של יום שביעי של פסח הוא ספור חציית ים סוף ע"י בני ישראל וטביעתם של הרודפים בני מצריים. למרות שאנו נזכרים באירוע זה כל יום, בברכות גאולה של קריאת שמע וברכותיה ערבית ושחרית, חובה עלינו גם לזכור את טביעת בני מצריים ואת סבל בני מצריים כתוצאה מעקשנותו של פרעה. חז"ל ראו כחובה לזכור את היות הטובעים בני אנוש ואת הצורך להזדהות עם סבלם במיוחד ביום זה. **הרב יהורם מזור**

- א. בערב החג מדליקים נרות ומברכים טרם ההדלקה "להדליק נר של יום טוב". אין מברכים את ברכת הזמן בעת הדלקת הנרות ובקידוש, שכן אין מדובר על חג נפרד.
- ב. המקפידים בדיני בישול והבערת אש בחג ובשבת מקיימים את מצוות עירוב תבשילין המאפשרת לבשל בחג עבור השבת הצמוד. לקיום העירוב נוטלים שני מאכלים (כדוגמת מצה וביצה או כזית משני תבשילים) מניחים יחד, מברכים ומכריזים: "בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוֹת עִירֹב; בְּעִרְוֹב זֶה יֵהָא מִתָּר לָנוּ לְאִפּוֹת וּלְבִשָׁל וּלְהַדְלִיק הַנֵּר וְלַעֲשׂוֹת כָּל צְרָכֵינוּ מִיּוֹם טוֹב לְשַׁבָּת". נוהגים לטעום מהתבשילים במהלך אחת מסעודות השבת.
- ג. בתפילות העמידה של יום טוב מזכירים את "חג המצות - זמן חירותנו". בברכת המזון מוסיפים את פסקת "יעלה ויבוא" ואת הבקשה: "הרחמן הוא ינחילנו יום שכולו טוב".
- ד. טרם אמירת "עלינו" סופרים את היום השישי לעומר.
- ה. יש הנוהגים לביל שביעי של פסח ללמוד במהלך הלילה במסגרת "תיקון ליל שביעי של פסח", ויש הנוהגים להתכנס בשעות הלילה על חוף הים לאמירת שירת הים.
- ו. בכל ימי הפסח, למעט ביום טוב ראשון, לאחר תפילת העמידה בשחרית אומרים הלל בדילוג על ברכותיו. זאת על יסוד מגמת חז"ל שלא תהיה שמחתנו שלמה בIODענו את סבל מצרים, כדברי המאמר: "מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפנינו!?" (בבלי, סנהדרין לט ע"ב).

- ז. מוציאים שני ספרי תורה. בעת הוצאתם אומרים י"ג מידות הרחמים. בספר הראשון מעלים חמישה עולים בפרשת "בשלח" וקוראים את סיפור חציית ים-סוף ושירת הים. בספר השני קוראים למפטיר בעניין החג. מנהג מחזור "השמחה שבלב": פסוקי החג בפרשת "ראה", בדברים טז, 8-1. המנהג המסורתי: קורבנות החג בפרשת "פנחס", במדבר כח, 19-25.
- ח. מנהג חלק מקהילות התנועה, ומנהג מחזור "השמחה שבלב" להפטיר בסיפור חציית הירדן על ידי יהושע ובני ישראל בכניסתם לארץ, ביהושע ג, 17-5. המנהג המסורתי להפטיר בשירת דוד בשמואל ב' כב, 51-1.
- ט. בתום קריאת התורה וההפטרה וטרם השבת הספרים להיכל אומרים את סדר ה-"יזכור". במחזור "השמחה שבלב" נוסח מיוחד לתפילת היזכור בשביעי של פסח. מנהג חלק מקהילות התנועה לומר את היזכור לאחר השבת ספרי התורה להיכל.
- י. הנוהגים לומר זכר למוסף יכולים לעשות שימוש בנוסח המופיע בסידור "העבודה שבלב" או במחזור "השמחה שבלב". מנהג חלק מקהילות התנועה להתפלל תפילת מוסף של יום טוב בנוסח מחזור "השמחה שבלב".
- יא. מנהג חלק מקהילות התנועה לחלק את קריאת מגילת שיר השירים בין יום טוב ראשון של פסח, שבת חול המועד, ושביעי של פסח.
- יב. אין עורכים הבדלה במעבר בין החג לשבת וחותרים את החג עם הדלקת נרות השבת. המקפידים בדיני הדלקת אש בחג, מדליקים את נרות השבת מנר שהודלק טרם כניסת החג.

הקריאות בתורה ובהפטרה בחג הפסח

המנהג המסורתי	מנהג מחזור "השמחה שבלב"	
ספר א': שמות יב, 21-51 ספר ב': במדבר כח, 25-16 הפטרה: יהושע ה 12-2	ספר א': שמות יב, 21-51 ספר ב': שמות ו, 8-2 הפטרה: יהושע ה, 12-2	יום טוב ראשון - יום שבת, שבע עליות ומפטיר
ספר א': ויקרא כב, 26 - כג 44 (שלוש עליות) ספר ב': במדבר כח, 19- 25 (עליה רביעית)	ספר א': שמות י"ג 1-10 (שלוש עליות) ספר ב': ויקרא כ"ג 4-8 (עליה רביעית) או: ארבע עליות בספר אחד, שמות י"ג 1-16	א' חול המועד - יום ראשון, ארבע עליות.
ספר א': שמות יג, 1-16 (שלוש עליות) ספר ב': במדבר כח 19- 25 (עליה רביעית)	כנ"ל	ב' חול המועד - יום שני, ארבע עליות
ספר א': שמות כב, 24 - כג 19 (שלוש עליות) ספר ב': במדבר כח, 19- 25 (עליה רביעית)	כנ"ל	ג' חול המועד - יום ג' ארבע עליות
ספר א': שמות לד 1-26 (שלוש עליות) ספר ב': במדבר כח, 19- 25 (עליה רביעית)	כנ"ל	ד' חול המועד - יום ד' ארבע עליות
ספר א': במדבר ט, 1-14 (שלוש עליות) ספר ב': במדבר כח, 19- 25 (עליה רביעית)	כנ"ל	ה' חול המועד - יום ה' ארבע עליות
ספר א': שמות יג 17-טו 26 ספר ב': במדבר כח 25-19 הפטרה: שמואל ב' כב, 1-51	ספר א': שמות יד, 1 - טו 21 ספר ב': דברים טז, 8-1 הפטרה: יהושע ג 17-5	שביעי של פסח - יום ו' חמש עליות ומפטיר

שבת פרשת שמיני, שבת "זיכרון קדושים" - כ"ב ניסן 7.4

- א. המקפידים בדיני הדלקת אש בחג מדליקים את נרות השבת מאש שהודלקה בערב שביעי של פסח. אין עורכים הבדלה במעבר בין קדושת החג לקדושת השבת. נוהגים להקפיד ולהימנע מאכילת חמץ עד צאת השבת.
- ב. בתפילת ערבית לפני "עלינו" סופרים שבעה ימים לעומר.
- ג. בשחרית קוראים לשבעה ולמפטיר בפרשת "שמיני". מפטירים בשמואל ב' ו, 1-19 (מנהג עדות המזרח) או ו, 1 - ז, 17 (מנהג האשכנזים), בפסוקים המתארים את מות עוזה, המזכירים את מותם של נדב ואביהוא בניו של אהרון מנהג נוסף: שמואל ב' ו, 1-12.
- ד. ביום חמישי יחול יום הזיכרון לשואה ולגבורה. מנהג קצת מקהילות התנועה, ובמיוחד אלו אשר אינן מתכנסות למעמד בתפילה ביום הזיכרון עצמו, לייחד שבת זו כשבת זיכרון לזכר נספי השואה ולקרוא כהפטרה חילופית את חזון העצמות היבשות ביחזקאל לז, 1-14.
- ה. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "תזריע".
- ו. במוצאי השבת מציינות קהילות צפון אפריקה את חגיגת המימונה. מנהג חלק מקהילות התנועה, ביוזמת המרכז הרפורמי לדת ומדינה, לערוך חגיגת מימונה בסימן קיום משותף יהודי-ערבי וסובלנות בין דתית.
- ז. בצאת השבת סופרים שמונה ימים לעומר.

יום הזיכרון לשואה ולגבורה, יום חמישי, כ"ז ניסן 12.4

- א. נוהגים לקיים בערב יום הזיכרון (יום רביעי בלילה) עצרת תפילה והתייחדות עם קורבנות השואה ונוהגים לומר סדר אזכרת נשמות לעילוי נשמות הנספים. התנועה הפיקה מעמד תפילה מיוחד לליל יום השואה.
- ב. יש נוהגים בתפילות העמידה ביום זה, להוסיף ברכת "נחם" מיוחדת, במסגרת ברכת "על הרשעה" (ברכה יב). בסדר התפילה המיוחד, שהופק על ידי התנועה, מוצעת הברכה בשני נוסחים:

התועים אליך ישובו, וְכָל הַרְשָׁעָה תֵאבֵד, וְהִזְדוֹן תִּכְנִיעַ בְּמַהֲרָה בְיָמֵינוּ.

נוסח א':

נחם ה' אֱלֹהֵינוּ, אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, שְׂאֲרִית הַפְּלִיטָה, אֹד מִצַּל מָאֵשׁ, כִּי בְשֶׁבֶת אֲבוֹתֵינוּ בְּטַח בְּגִלוּתָם קָם עֲלֵיהֶם שׁוֹנֵא אֶכְזֹר מְכַל, גּוֹי עַז פְּנִים אֲשֶׁר לֹא יִשְׂא פָנִים לְזִקְוֹ, וְנָעַר לֹא יָחֵן, וְאָמַר: "לָכֵן וּנְכַחֲדִים מִגּוֹי וְלֹא יִזְכָּר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד". לְבִי לְבִי עַל חַלְלֵיהֶם, מְעִי מְעִי עַל חַלְלֵיהֶם - וּמֵאֲנֶה נַפְשִׁי לְהַנְחִים, עָלֵי הַיּוֹ כְּלָנָה. וְאָף עַל פִּי כֵן וּלְמִרוֹת הַכֹּל "נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר".

נוסח ב':

נחם יי אֱלֹהֵינוּ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הָאֲבֵל עַל בְּנָיו וּבְנֹתָיו שֶׁנִּסְפוּ וְעַל קִהִילוֹת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּחְרְבוּ. צִיּוֹן בְּמַר תִּבְכֶּה וִירוּשָׁלַיִם תִּתֵּן קוֹלָהּ. לְבִי עַל חַלְלֵיהֶם. מְעִי עַל חַלְלֵיהֶם. כִּי אֲמַה יי הַקִּמְתָּ מִעֶפֶר דָּל, מֵאֲשַׁפֵּת הַרְמַת אֲבִיוֹן וּבְרַצוֹנָה הֶעֱמַדְתָּהּ לְהַרְרִינוּ עוֹ.

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹבֵר רָשָׁע וּמְכַנְיַע זָדוֹן.

- ג. יש הנוהגים לשלב אמירת קינות אשר נכתבו במיוחד לזכר נספי השואה ויש הקוראים פסוקים מתוך מגילת איכה. יש הנוהגים לקרוא את פרק תהילים פג כשיר של יום.
- ד. לביל יום הזיכרון סופרים שנים עשר ימים לעומר. במוצאי יום הזיכרון סופרים שנים עשר ימים לעומר.

שבת פרשות תזריע ומצורע - שבת תקומה - כ"ט ניסן 14.4 - שבת מברכין חודש אייר

- א. בשחרית קוראים לשבעה ולמפטיר בפרשות "תזריע" ו-"מצורע". מפטירים בהפטרת "מחר חודש" לציון ראש חודש אייר החל ביום א'. המנהג המסורתי: שמואל א' כ, 18-42. מנהג נוסף: שמואל א' כ, 29-18.
- ב. לפני הכנסת ספרי התורה להיכל מברכים את חודש אייר ומכריזים על ראש החודש שיחול בימים ראשון ושני.
- ג. שבת זו נקראת גם "שבת תקומה" והיא השבת שבין יום הזיכרון לשואה ולגבורה ובין יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל וחג העצמאות. הרעיון לייחד שבת זו

למעבר משואה לתקומה זו נולד בבית מדרשה של התנועה ליהדות מתקדמת בישראל. הוגה הרעיון היה מר אברהם אשר ז"ל מחבריה הפעילים של קהילת "הר-אל" בירושלים. במהלך תפילות השבת משלבים תפילות ומקראות שעניינן תקומת ישראל בארצו לאחר איימי השואה.

ד. במשך השנים נוצרו מספר מנהגים בקהילות התנועה לצינונה של השבת:

1) בקהילת "הר-אל" ובקהילות אחרות מוציאים בתפילת שחרית, שני ספרי תורה. בראשון קוראים לשבעה בפרשת השבוע. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת "עקב", דברים ח, 10-1 ומפטירים בהפטרות יום העצמאות: "עוד היום בנב... - ישעיה י, 32 - יב, 6 או בפסוקי הנחמה בישיעהו ס, 22-1. הבוחרים בקריאת הפטרה מיוחדת לשבת יכולים להוסיף בסוף פסוקי ההפטרה את הפסוק הראשון והפסוק האחרון של הפטרת "מחר חודש".

2) מנהג קהילות אחרות להסתפק בקריאת הפטרה מיוחדת ליום זה, בדומה לנוהג בשבת שובה, שבת הגדול, שבת חזון ושבתות הנחמה, בין אם הפטרת יום העצמאות ובין אם הפטרות נחמה אחרות. כאמור, הבוחרים בקריאת הפטרה מיוחדת לשבת יכולים להוסיף בסוף פסוקי ההפטרה את הפסוק הראשון והפסוק האחרון של הפטרת "מחר חודש".

3) מנהג קהילת "בית דניאל" לקיים תפילת קבלת שבת וערבית לשבת בה משובצים קטעי תפילה במגוון רחב של שפות לציון קיבוץ הגלויות ולפתוח תפילה זו בתקיעת שופר.

4) בקהילת "דרכי נעם" ברמת השרון נוהגים שנים רבות לקיים בערב שבת ארוחה קהילתית וקריאת מגילת חג מיוחדת לשבת זו הכוללת פרקי קריאה, שירת ארץ ישראל וקריאת מגילת העצמאות.

ה. בתפוצות, קוראים בשבת זו בפרשת "שמיני" עקב יום טוב שני של גלויות של שביעי של פסח שחל בשבת, 7.4. רוב הקהילות הרפורמיות בחו"ל נוהגות בסדר קריאה זה, למרות שאין אינן מציינות את היום הטוב השני. אשר על כן, משבת זו, הקהילות בתפוצות לא יקראו אותה הפרשה של הקהילות בארץ וזאת עד שבת פרשת "במדבר", החלה ב-ה' סיון 19.5.

ו. במנחה קוראים לשלושה מתוך פרשת "אחרי מות" או "קדושים".

ז. בערב שבת סופרים ארבעה עשר ימים לעומר. במוצאי השבת סופרים חמשה עשר ימים לעומר.

ח. מפסח ועד ראש השנה, נוהגים ללמוד את משניות מסכת אבות לאחר תפילת המנחה או בעת הסעודה השלישית. יש הנוהגים בתקופה זו של השנה ללמוד את אחת ממשניות המסכת מדי יום. בהתאם למנהג זה מתחילים בלימוד מסכת אבות בשבת זו, בקריאת פרק א' של המסכת.

א' ראש חודש אייר, יום ראשון, ל' ניסן 15.4

א. בתפילות העמידה במהלך היום ובברכת המזון מוסיפים את ברכת "יעלה ויבוא" לציון ראש החודש. בברכת המזון מוסיפים אף את הבקשה "הרחמן הוא יחדש עלינו את החודש הזה לטובה ולברכה". בקשה זו מצרפת גם לפני חתימת ברכת המזון בקצרה.

ב. יש הנוהגים לשלב בתפילה את מזמור תהילים קד: "ברכי נפשי", הנחשב כשיר של יום של ראשי חודשים. ניתן לשלב את פרק התהילים בסדר פסוקי דזמרה, לאחר אמירת ההלל או בסיום קריאת התורה.

ג. לאחר תפילת העמידה אומרים הלל בדילוג, עם ברכותיו.

ד. מוציאים ספר תורה. מעלים ארבעה עולים לתורה וקוראים בעניין ראש החודש. מנהג רבות מקהילות התנועה לקרוא בפרשת "בהעלותך" את פסוקי התנועה בראשי החודשים (עליה ראשונה: במדבר י, 3-1; עליה שנייה: י, 7-4; עליה שלישית: י, 10-8; עליה רביעית: י, 10-8 (חזרה על עליה שלישית)). הקריאה המסורתית בעניין קורבנות ראש החודש, בפרשת "פנחס" (עליה ראשונה: במדבר כח, 3-1; עליה שנייה: פס' 5-3; עליה שלישית: פס' 10-6; עליה רביעית: 11-15).

ה. לאחר החזרת ספר התורה ולפני סיום התפילה ניתן להוסיף זכר למוסף לפי הנוסח המופיע בתפילת השבת בסידור "העבודה שבלב", או כנוסח המיוחד לראשי חודשים המופיע במוסף התפילה בסוף האוגדן.

ו. המניחים תפילין יחלצו אותם לפני אמירת זכר למוסף.

ז. בחלק מקהילות ישראל התפתחו בראשי חודשים מנהגי תפילה והתכנסות מיוחדים של הנשים. בחלק מקהילות התנועה נוהגים לקיים אירועי לימוד מיוחדים ברוח זו.

ח. בערב ראש החודש סופרים חמשה עשר ימים לעומר; במוצאי א' ראש חודש סופרים ששה עשר ימים לעומר.